

DIRECCIÓ Y ADMINISTRACIÓ: Cadena de Cort, núm. 11.—PALMA.

SUMARI—*Lepra*, per Mossen Xesch.—Noticies històriques.—*Les Obres de Ramón Lull*, per Un Bibliofil Lulista.—*Degollació de Sant Joan Baptista*, per Mossen Gayetà Soler.—*Fonda Nacional*, per C.—Sants y festes.—*Cronicó*, pes Cronista.—Rebut y agraht.—Anuncis.

LEPRA

—HON vas Miquel?

—A l'hospital a veure malalts y fer una obra de misericordia avuy que es diumenge.

—Bona visita: per obres d'aquestes no es menester que sia diumenge.

—Es ve: qui fa feyna tota la semana va sempre com a cansat y en día de festa.... a l'ofici, a veure mu mare que ja es veyeta, acompanyar sa dona a ca son pare ahon l'he dexada en sos nins y he dit: m'hen vatx a l'hospital y faré qualque cosa bona per santificar el diumenge.

—¡Vaja una idea!

—¿Que vols que t' diga? M'agrada una horreta entre sa desgracia. Allá sent tota s'importancia de 's bé de sa salut, que Deu me dona: vetx sa miseria humana: se m'acalen ses ales de s'orgull: tench devant ses conseqüencies des desbarats que son altres tantes punyalades assessines: m'hen duch llissons que 'm basten per tota sa setmana.

—¿Com es are?

—Axí com van ses coses ¿no te veus obligat a fer be es contes per no caure dins un hospital? ¿trobes que porem tudar nostres pulmons dins casulls, cassinets y tavernetes ahon ses flamades des quinqués es tornen blaves, tant carregat está s'ayre de carbó? ¿sa tossineta de s'asmatic, s'abatiment de s'anèmich, ses jo-

vintuts tudades no mos obligan a tenir conducta, a no anar de serenes ni de nits, prende a temps sa retirada a nes niu per descansar y recobrá ses forces consumides?

—¡Ja t'agrada predicar! Serés bó per missioner.

—Tu, ara, me surts de tó, Andreu. Me preguntes ahon vatx y te responch: estranyes ses meues impressions, y les t'explic: no pretench donar llissons, sino prenderles: y, en lloch de predicar, ascolt lo que un hospital me predica.

—¿Y no te predican en lloch més que a un hospital?

—Are me tornas sortir de tó, Andreu: l'hospital es per mi una de ses més bones escoles prácticas.

—No t'has de enfadar tan aviat, Miquel, has de tenir més corretja y has de sebre sufrir una impertinencia que es una de ses obres de misericordia. Som amichs: no mos feim molt enfora un de s'altre y sabs que no acostum sortir de ses astes.

—Per axò, m'han sonat més malament y agre ses teues paraules.

—Te jugava una broma: si haguesses sentit avuy dematí el predicador de sa meua parroquia.

—¿Que vos ha dit?

—Que era un vertader hospital aquesta ciutat y cada casa un niu, ahon jeuen malalts de tota classe: uns consumits per febres, altres abatuts per tisis o anémies: uns per misereres que nuan ses entranyes, altres per mals moviments de ses válvules des cor: uns per deliris de son cervell trastornat, altres plens y cuberts de nafres, brians y lepra. Y si mos aficam més endins ses passions d'ira, enveja y superbi que mos fan bossins l'ánima, s'egoisme, ingratitud y crueldat que mos retorsen es ventre, ses locures, preocupacions y quimeras que desconcerten es cervell, sa peresa, ganduleria y

robo que mos desfá y ses mil combinacions, conjures, falsedats, confusions, entrunyellats y mentides que com una mala lepra s' esten per tot ciutat, enmatzina s' aire que 's respira y dona un malestar general especia de corch que mos ne du a la mort.

—Però axò son sufriments de s' ànima: son malalties morals.

—Está bé: pero es noranta per cent dels homos s' en van d'aquest mon per sa porta moral.

—¿Y quin metje podrá curar tanta lepra?

—¡Ah fiet, y que molt hi ha que dir en ses malalties y remeys del mon! Pensa que vivim demunt un caramull de mentides.

—¿Com es ara?

—Ses farines, es vins, oli, cafés y sucres s' embruten y falsifican; es peix y ses carns les te venen pudentes: s' adulteració arriba a nes remeys de sa ciencia mèdica. Tothom s'alsa doctor y curandero: desde sa quarta plana des periodichs que anuncien remeys infalibles per tot mal, seguint pels mermuladors que fan es contes a casa d'altri y acabant pels regeneradors de la patria en sos seus plans, oferiments y promeses que tot son mentida.

—De bona cosa 'm parles, Andreu. He pogut tocar amb ses mans farines que apenes havien vist es blat, vins que se componien de agua y fucsina, llet que tirada en terra ni sisquera blanquetjava, oli que tot eran cacauhets, café aglans, y fins y tot ous fets a máquina y d'artifici. Per altra part no te pots fiar de ningú; te fan oferiments y te vènen com un negre, te allargan sa ma d'amich y te clavan es punyal fins a s' empunyadura; ses propagandes son una mentida, ses companyies una altra mentida, els partits una altra mentida, ses votacions una altra mentida, es comers engana qui engana, sa veritat y justicia se desfrèssen, adulteran y embolican y no sé com es possible donar passa drete en el mon.

—¡Oh! molt de temps vatx dur una bena demunt els ulls: de bona fe me creya lo que 'm deyen. Vatx ser blanch, negre, virat, clar, espes, y vatx arribar a no entendre-me a mi mateix. Qui volia ensenyarme no sabia que 's pescava, qui pretenia arreglar l'Espanya y no poria compondre a ca-seua, qui intentava croxir el mon tenia ses mans espanyades y no hi veyia de cap bolla. Vatx arribá a pensar que tot axò de patria honradés, conciencia, autoritat, justicia, formalitat, orde, lley, eran altres tantes mentides, la societat una comedi, la vida una farsa, els homos uns còmichs y tu y jo uns paperistes que no saberem aprende ni representar es paper.

—Molta comedi, molta farsa, molta mentida hey hi ha a la terra.

—Si no fos més que comedi..... ray: però

axò ja es trajèdi.

—Vaja una pesta.

—Cada día m' en duya desenganys, desaparegueren els ahorros de ca-meua, fojé de mon cor la pau y alegría, me roegava una pena secreta com un corquet que no 'n dexava viure, sa rabia y mal humor hem feyen insupportable, axò no se pot agontá, me deya; avorría es companys, sa familia, el mon y la vida. Hauría volgut alzar unes forques a cada cantó, que se ciutat fes flamada pels quatre costats ó fer un barrobí fins a ses entranyes del mon, carregarlo de dinamita y ferne benes. Desbarats... locures.

—Y quina altra cosa més que desbarats se pot fundar demunt tanta farsa, tanta embustería, tanta mentida?

—¡Vaja una pesta! Y a pesar de tants de desengans, no mos creguem ni tu ni jò salvats. Aquesta embustería y mentida es tan general que le respiram en s' ayre y mos arriba fins a nes pulmons de s' ànima, s'en entra pe ses portes de ca nostra, s' afica fins dedins del nostro cor y deixa inficionada sa vida de familia; podreix els flochs que podrien unirmos, y es germans no son germans, y es fills com unes fieres disputan devant es cadáver calent de sos pares ses llenques de s' hicienda.

—¿Y quin remey se tendrá a tanta pesta, a tanta podridura, a tanta lepra?

—Fill meu, jo no heu se. ¿Quina cosa veus en el mon ben defensada que puga servir de punt de partida? s' orde?... es trebay?... es capital?... sa propietat?... s'honra?... sa familia?... sa lley?... s'autoritat?... sa justicia?... es dret?... Pareix que fiblons y trebolins d'infern heu tenen tot capjirat y en confusió espantosa y com que tot dugue aferrada a s'esquena sa lepra infernal que mos mata.

—Creus que hem de desesperar?

—No sé que dirte.

—Crech que donam un tò massa general y carregam massa de negre sa pintura ¿Tots els espanyols son pillos falsos y embustersos? Tot está podrit a Dinamarca? Está acabada s'homonía de bé? ¿No hi ha res que s' aguant?

—Alerta a fer de moltes maneres sa mateixa pregunta porque segons com la digues te respondré que sí, o te respondré que no.

—Ja sé que ses generalitats son dolentes y ses individualitats son bones.

—Si... axí resulta que un aplech de individualitats bones formen un conjunt una generalitat dolenta: un aplech de cantidats positives, mos donen una suma negativa.

Fins an els números y a les matemátiques arriba avuy entre noltros, sa mentida.

—Estás terrible.

—Ni gens. Es ve que aquest asunto me te

nerviós però t'assegur que sols vetx un element per fundar una esperança y aquest es Jesús y es sacerdocí de Deu.

—Y si te diguessen que Cristo va esser també un paperista?

—Contestaria que sols un Deu sab y pot fer de Deu. Si Cristo el sabé representar, era indispensable que fos Deu.

—Bono y que?

—Un día acudiren á Jesús deu desgraciats cubèrts de cap a peus d'una lepra faresta. No gosaven acostarshi y d'enfora cridaven "*Jesús bon mestre miraumós y teniu misericordia.*" Jesucrist contestá: tenguent al costat a Judas qui ja comensava a ferli nosa "*Anau mostravos als sacerdots.*" S' en van; y com Jesús, soberano sacerdot, los havia vits. es miracle quedá fet: tant que un des leprosos vehent que estava curat torna arrera se rendeix en els peus de Jesús y li dona gracies tan fines y sentides que el Bon Jesús se queixá de que els altres leprosos no fessen lo mateix.

—Confés que no acab d'entendre es pensament.

—Jesús, que era Deu encarrega a nes leprosos que se presentin y se mostrin als sacerdots, y te dich que en mitx de tanta lepra no vetx altra remey que acudir y presentarse rendits al Sacerdocí de Deu.

—Y que farà el sacerdocí? Fará es miracle?

—Mira: si el Sacerdocí de Deu no cura aquesta pèsta; si sa llum s'apaga y els elements que Deu posa en ses mans també s'han podrit, llavò sí, que pots fer una creu; perque tot estarà perdut y volat y el dimoni sen durá a trossos el mon capolat per tanta lepra.

MOSSEN XESCH.

NOTICIES HISTÓRIQUES

Any 1784.—Día 28 d'Agost a S. Carlos de California acabá la carrera de les seues missions apostóliques el V. P. Fr. Junípero Serra, natural de Petra y relligiós franciscá de la provincia de Mallorca. En éll infundí el Senyor el zél d'Elías, elegintlo per extendre son Nom sant per l'immens reyne de la California, ahont fundá molts de pobles, edificá varies iglesies y convertí a la fé a infinits idólatres, demunt els quals el Papa Benet XIV, li concedí extraordinaries facultats espirituals, entr'elles la d'administrarlos el sacrament de la Confirmació; mésfonch sempre tant humil, que n'obstant d'haver reengendrat en Cristo una prole tan numerosa, no volgué admetre el bisbat ab que s'intentá remunerar diferents vegades les virtuts, qu'adornavan la seua ánima, ab grau tan eminent que tant en vida com després de la seua mort fonch venerat com a sant.

Les Obres de Ramon Lull

III

QUEDÁREM, comportívol lector, avuy fa sis setmanes justes (si encara t'en recordes) que valia la pena de parlarne una estona, de la més gran y més important edició luliana que sia surtida a llum fins al present. Lo promés sia atés: y per axò anam ara a dirten quatre paraules.

Però, abans d'entrar amb olivetes, s'es mester que esmenem un quèrn d'errades que hi llenegaren dins l'anterior article II. Su aquí baix les apuntam, a una nota; y si ests curiós y amic de la veritat, agafarás lapis o ploma y les corretgirás en el teu exemplar, per tal que no hi travelen aquells qui tal vegada darrera tu el llesquen (1).

Idò has de sobre que devés l'any 1700 o un poc abans, en aquella ciutat de Maguncia sobre 'l Rhin, patria del famós inventor de la imprenta, hi havia cátedra uberta ahon s'hi ensenyava l'art y doctrina luliana. Qui la regentava a les hores, ab gran llument y vocació, era un sacerdot alemany, ardent y exaltat admirador del B. RAMON LULL y de les séues obres: mossen Ivó Salzinger.

Comandava llavors en tot aquell territori que tenia Maguncia per capital, un Príncep molt devot y piadós: el Gran Elector Joan Guillem, a qui mossen Salzinger feya conixer y admirar les obres lulianes, especialment el gran *Llibre de Contemplació*, del qual n'havia feta aposta una traducció llatina, exactament y mot a mot sobre l'original catalá, que entenía bastant bé, segons resulta.

—¿Que hi troba Vosa Serenitat a n'aquex llibre? li agrada? li sembla qu'en sabia el qui 'l va escriure, de obrir l'enteniment y moure el cordels qui 'l llesquen y de encaminarlos cap a Deu, contemplantlo en la seua essencia y atributs, y després en les coses creades? Escolt, escolt encara Vosa Serenitat aquest altre capítol.... ¿Que li sembla?

—M'agrada molt (responia el Príncep, espietjantli els ulls): molt gran cervell, y més gran cor encara, tenia aquell qui va escriure tal llibre: bé se conex qu'era homo tot de Deu....

—¿Oh, y si vésseu (reprenia mossen Salzinger) quants y quants d'altres llibres dexá escrits *mon Mestre!* uns de Filosofia, altres de Teologia, altres de místics, com aquest qui us agrada tant, altres de controversia, de Dret, de Medicina, d'Alquimia (2), de tota ciencia divina y humana! ¡Quina edició més gran y hermosa que s'en podria fer!...

—Idò feisla (digué 'l Gran Elector), y aquí som jo, per lo que mester sia.

No s'ho dexá dir el bon prevere dues vegades. Posá fil a l'aguya, y vengan manuscrits lulians d'aquí y d'allá, catalans y llatins; y cerca d'un vent, y arreplega de l'altre, y a traduir s'ha dit, y a escriure pròlechs, y a demanar llecencia y privilegi d'estampa per dotze anys (que li concedí

(1) A la pág. 211, col. 1.ª, allá on diu *Adrada* ha de dir *Adrada*. A la col. sigüent, *Aubri* ha d'esser *Aubry*; y *equiparantiam* ja comprens, per poc que sapies de llatí, que toca dir *equiparantiam*. Gira fulla, y a la pág. 212, col. 1.ª, devés mitjan lloc, allá on cita un canonge mallorquí, esborra *Gabriel* y posali *Gregori*, qu'era lo que nomia aquell mossen Genovart qui va bestreure, quant a Valencia s'hi estampá el "*Blanquerna*."

(2) Una de les curolles d'aquell lulista ardent y apassionat, era la de creure a ulls clucs, y axí ho volgué provar, que la major part d'obres alquímiques atribuïdes a Ramon Lull eran autèntiques. Si hagués viscut ara, dos sigles més tart, probablement ja faria altres contes.

l' Emperador d' Austria, Carles VI, aquell qui quant era Arxiduc va está ben ran d' esser elegit y coronat Rey de Espanya, com per tal el volien a Catalunya y a Mallorca); y l' any 1714 ja 's publicava un llarg *Catalogus omnium librorum magni operis lulliani proximè publico communicandi*....

Tal volta per gestions de mossen Salzinger, el Príncep Joan Guillem fé conexensa amb una noble dama de Barcelona, la Comtesa de la Manresana, que descendia del antic llinatge de Erill, y com a tal, hereua y successora dels Lulls de Catalunya, y del B. RAMON, qui venia de casta de Erill, de part de mare.

—Vosa Mercè té aquí piadoses rellíquies del séu gloriós antepassat, y té també molts d' antics llibres dels qu' ell va compondre. Si los mos dexava emprar, senyora Comtesa, faria una bona obra, per major honra y gloria del BENAVENTURAT MESTRE RAMON....

—Sí, Sereníssim Senyor; de molt bon gust. Tan meteix no 'n feym res... Aquí li enviay y li regal rellíquies y llibres y plegamins.... Los ténquen y s' en servesquen.... tot quant vulguen....

— Moltes gracies, amable Comtesa, moltes gracies....

¡Y ala, cap a Maguncia, rellíquies lulianes y còdices lulians!... La empresa anava endavant, y mossen Salzinger no sossegava ni 's donava punt de repòs, de nit y día.

Com ja havia arribat a tenir gran caramull de materials a peu d' obra, li esdevengué un soscayre que l' afligí fort ferm; el séu bon Senyor, el séu bras dret, com més l' havia de mester, d' un pronte li mancà: el Príncep Joan Guillem s' en anà d' aquest mon al altre. ¡Quin cop per mossen Salzinger y per la gran edició luliana!... Però tengué la sort de que 'l germà y successor d' ell, el Príncep Carles Felip, va esser tan generós y de tan bon manament, que li digué:

—No s' entristesca ni 's desconort per axò. Lo qu' el méu germà (al cel sia ell) li havia promés, jo ley vuy atenyer. Tir endavant y fassa estampar, com si ell fos viu, aquexes obres que té aparellades del B. RAMON LULL.

Mossen Salzinger degué fer un alê gros; y poc temps després, l' any 1721, surtia a llum aquell primer tom monumental, que comensava amb un gran retrato (*dignum et justum erat*) del «Sereníssim y Potentíssim Senyor Elector Carles Felip» y una pomposa dedicatoria que de l' obra li feya l' entussiasta editor, diguent y exposant, pedres menudes y respectuosament, lo que aquí va explicat en dos mots y senzill, per no divagar ni allargar massa.

Derrera la gran portada, privilegi imperial y censura ordinaria, el gran retrato y la grandiloquent y humil dedicatoria, aquell tom contenia:— Un *Liber Regum et Principum*, compost de mossen Salzinger, tot ple d' esperit y estil lulià, per demostrar que aquells prínceps amics de justicia y de saviesa, y que saben fer bon us dels bens que los han ploguts del ayre del cel, son els vertaders prínceps, merexedors de la gracia y mercè que 'l bon Deu los ha feta.—Una gran estampa ó gravat, del B. RAMON LULL Doctor Illuminat y Màrtir, seguida d' un tros del darrer capítol del *Llibre de Contemplació*, que allà hi vé com l' anell al dit, per consagrar y posar tota l' obra en mans de Deu Totpoderós.—Una expresiva lletra de mossen Salzinger als Jurats de Mallorca, patrons del Estudi General o Universitat Luliana, y al Rector y Mes-

tres que hi ensenyaven a les hores.—Una versió en llatí (com tot lo demás) de la antiga *Vida* anònima del B. Ramon, corregint y completant el text que de la metexa n' havien publicat abans el P. Custurer (qui la trobà entre papers de *La Sapiencia*) y el P. du Sollier bolandista.—El *Catalogus Librorum Magni Operis Lulliani* dividit en sis parts.—Copia d' aquella *Sentencia definitiva* del any 1419, declarant y manant com mentres els llibres lulians, fins a altra orde de Roma, no 's podien ni 's devien haver de tenir per gens herètics.—Els *Privilegis Reals* concedits a la doctrina luliana.—Les *Aprovacions* de la metexa per l' Universitat de París.—El *Memorial* que 'ls Jurats de Mallorca elevaren a la Curia Romana, l' any 1614, defensant la doctrina luliana contra les censures y heretgies que li havia perposades Fra Eymeric.—*Testimonis* de molta gent lletruda, en favor de dita doctrina.—Uns llarguíssims capítols de *Perspicilia Luliana Philosophica*, en els quals el bon mossen Salzinger treya tot s' estam, per demostrar que Mestre Ramon era estat molt conexedor y n' havia escrit per llarg, del ram d' Alquimia.—Una *Revelatio Secretorum Artis* (més llargaruda encara) per esplicar tot el sistema lulià, segons mossen Salzinger l' entenía.

Derrera tan copiosos preliminars, venien finalment algunes obres del Doctor Illuminat, comensant per la *Ars Magna et Major*, ab totes les figures que li pertocan (molt ben dibuxades y ben gravades en colors), y derrera ella la *Ars Universalis* y els quatre llibres *Principiorum Theologiae, Philosophiae, Juris et Medicinae*.

No diguen que axò no fos molt de cabal, per encabir-lo tot a dins un tom! Semblava que n' hi hagués abastament per dexarlo esbraonat algun temps, al qui l' havia hagut d' ordenar y publicar, posanthi tant del séu. Molt lluny d' axò, l' any qui vengué devant (1722) ja surtian a llum el tom segon y el tercer. Se coneix que mossen Salzinger tenia poca vèssa, per un cantó, y per altre la indispensable ajuda material, de bossa forta que li aydava. Solament d' aquesta manera es possible dur endavant feynades grans y grosses.

El tom II contenia cinch llibres lulians: el *de Gentili et tribus Sapientibus*, el *de Sancto Spiritu*, el *de Quinque Sapientibus*, el *de Mirandarum Demonstrationum* y finalment el *de XIV Articulis Fidei*.

En el tom III s' hi estamparen la *Ars Demonstrativa* y sis llibres més, que son com a derivacions y comentaris d' ella, es a dir: les *Introductoria*, una *Lectura* o comentari, el *Liber Chaos*, un *Compendium*, la *Ars inveniendi particularia in universalibus* y el *Liber propositionum secundum Artem Demonstrativam*.

Passaren sis anys més, sense que 's publicás altre tom. Mossen Salzinger comensá a anar malament de salut, fins que 's rendí de tot, y en aquest intermedi doná l' ànima a Deu. Però ab los materials que dexava reunits y més o manco preparats, pogueren enllestirse encara dos toms més, que surtiren a llum l' any 1729.

El tom IV contenia catorze tractats, alguns teològics, altres de controversia, entre ells la *Disputatio Eremitae et Raymundi*, la de *Fidelis et Infidelis*, la de *Raymundi christiani et Hamar saraceni* y la de *Fidei et Intellectus*; el *Liber super psalmum Quicumque vult*, un altre sobre 'ls articles, anomenat *Apostrophe*, el de *Facilis Scientiae*, etc.

Y en el tom V s' hi contenien: la *Ars Inventiva*

Veritatis y la *Tabula Generalis*, seguida de tres llibres més, per major explicació y comentari d'ella.

Els continuadors den Salzinger seguiren treballant, y al cap de vuyt anys més (1737) pogueren encara trèure a llum el tom VI, ab la *Ars Amativa Boni*, l' *Arbor Philosophiæ Amoris*, les *Flores Amoris et Intelligentiæ*, l' *Arbor Philosophiæ desideratæ* y els llibres *Proverbiorum*, *De Anima rationali*, *De Homine*, *De prima et secunda Intentione* y *De Deo et Jesu Christo*. (1)

Finalment, desde l' any 1740 al 1742, s'estamparen altres dos toms, que foren els derrers, y contenien la gran obra, la obra mestra de Ramon Lull, el *Magnus Liber Contemplationis in Deum*. Però lo estrany y raro, es que aquells dos toms aparexién numerats IX y X, sense que del VII ni del VIII s'en haguessen vists exemplars p'en lloc ni s'en sabessen noves. ¿Que degué succehir amb aquells dos toms VII y VIII?... ¿los comensaren a estampar, y no va esser possible arribarlos a port? ¿se prohibí posarlos en venda?... Fos com fos, lo cert es que, fins a l' hora present, de l' un ni del altre no s'en es vista ni la pols, y que per on se vulla hi haja un exemplar de la edició luliana de Maguncia, sempre s'hi troba el metex buyt: vénen els sis toms seguits, del primer al sisé; llavors el IX y el X; pero el VII y el VIII sempre hi fan falla. (2)

Tant com s'anaven publicant aquells grans toms en fol, de la edició luliana de Maguncia, n'arribaven exemplars a Mallorca. ¡Quina satisfacció los devia causar a n'els lulistes de per aquí (y al metex temps quina vergonya!) l'arribada de cada un d'aquells toms que avuy en día encara trobam a qualque llibreria mallorquina (3) ¡Y quin perboc y tapamorros p'els cabessuts marrells, el veure estesa y gloriificada d'aquell modo, amb aquella edició monumental, la fama y anomenada del immortal Doctor, qu'ells haurien volguda espoltrir y confondre!

Y axò que la edició maguntina no era completa, ni de molt. Ab los llibres lulians que quedaven encara inèdits, s'en haurien poguts estampar més d'altres tants, de volums en gran fol, sense arribar a les acabayes. Ni l' *Arbre de Sciencia*, ni el *Blanquerna*, ni l' *Felix*, ni l' *Llibre de Cavalleria*, ni les *Obres rimades*, ni la *Doctrina Pueril*, ni les altres *Contemplacions*, ni l' *Llibre de Sancta Maria*, ab el *De Benedicta tu*, ni el d' *Anticrist*, ni l' de *Mil Proverbis*, ni 'ls tractats de *Predicació* y de *Confessió*, ni l' interessant *Liber de Fine*, ni l' *De ascensu et descensu intellectus*, ni la *Art Breu*, ni la *Ars Generalis ultima*, ni l' *Clericus* ni l' *Phantasticus*, ni moltíssims d'altres que 'n podríem anomenar, no figuraven en aquella edició, ja perque fossen romasos per més tart, o bé perque 'l seu text no era arribat a mans den Salzinger y dels qui li aydaren.

Pero, axí y tot, la edició maguntina produhí

(1) Son romasos indicis, que procurarém aclarir bé, de que els mallorquins Fra Bartomeu Fornés, franciscá, autor del *Apologeticus* y el P. Antoni R. Pasqual, de l' orde del Cister, que esgrigué les *Vindiciæ Lullianæ* y eren estats a Maguncia dexebles de mossen Salzinger, col·laboraren en aquella gran edició, amb altres lulistes.

(2) Tant es axí, que si hi hagués cap venturós trobador de llibres qui tengués la bona sort d'aglapirne un exemplar d'aquells dos toms y los mos volia arrambar, desde ara n'hi oferim formalment per cadascun, una dobla de vint, de perruca. Y encara de més a més li donarém les gracies, y el convidarém a beure aygo gelada.

(3) A la de Montission, a la del Col·legi de la Sapiencia, a la del comte d' Ayamans, etc.

dins Mallorca un doble efecte: escampar l' estudi y la conexensa de moltes obres del Benaventurat Mestre Ramon, y ferir en el viu el punt d'honor y l' amor propi dels lulistes lletraferits, desxondintlos del llarch subèc y espolsantlos sa vèssa.

Axí va esser com a les hores, després de molt de temps que apenes s'estampava dins Mallorca cap llibre lulia, comensaren a fersen edicions, unes en text original, altres en llatí, altres en versió castellana; y durá uns quants anys que cada punt en sortien de noves. Els nostros impressors d'aquell temps, En Pere Antoni Capó, En Miquel Cerdá y En Miquel Amorós, la viuda Frau, tenien tasca y jornal seguit, no més d'obres lulianes, o d'altres llibres ahont s'hi tractava de lulisme.

D'aquella revivaya a devés mitjan sigle XVIII y de tot lo demés fins a arribar a temps nostros, n'haurém rahó un altre dia, en lleure.

UN BIBLIOPIL LULISTA.

Degollació

de S. Joan Baptista (*)

A mitjans d'Agost d'aquell any torná a Roma (hont era anat pels funerals de la Emperatriu Fulvia, la dona de Tiberi) lo rey de Galiléa, Herodes Antipas.

Content dels favors que lo Emperador en Roma li feu, Herodes al estrenar los paláus, muralles y jardins, ab que, seguint la costum de son pare, havia fet embellir sa cort de Genezaret, volgué que fos mudat lo nom de la ciutat, y que en honor de Tiberi, en avant se anomenás Tiberiades. Celebrá unes grans festes, y veus-aquí que va presentarse devant de son poble al costat de sa cunyada Herodías (neboda seva ademés), qui havia dexat a son marit Felip a Roma, y se havia juntat ab Herodes, qui pera que ella lográs esser reyna, com desitjava, despedí a sa muller, la filla del rey dels Alarbs, y la feu tornar ab son pare, qui de açò 'n rebé gran afronta y declará la guerra a Herodes.

La gent prou va escandalisarsen; mes com açò ho feya 'l Rey, tothom se mossegá 'l llabi; tant més quan los Fariseus del Tribunal de Jerusalem, ab tot y fer veure que eran tan escrupulosos zeladors de la lley, feyan los ulls grossos, y tenian al Rey per amich. Mes no axí Joan lo Baptista, qui tot seguit que sabé lo escándol que 'l Rey donava al poble, se n'aná de dret a son palau, y fent com Nathán ab David quan prengué la dona de Uriás, va dirli esser gran pecat dexar sa propia muller y pendre la de son germá encara ple de vida, fent menyspreu de la Lley de Deu y donant escándol al poble.

Lo Rey se contristá de que Joan li digués aytals paraules; mes com sa passió lo tenia fortament encadenat, que no era lliure de son cor, no 's penedí com se penedí David; ans començá d'escoltar a la mala dona Herodías, qui volia fes matar al Baptista. Mes tement que si li feya algún mal se amo-

(*) Aquest article es fet confegint part de dos capitols de la gentil obreta de Moss. Gayetá Soler titulada: *La vida de N. S. Jesucrist* qu'una volta més recomanam a nostros llegidors ben segurs que l'assaboriran ab plaher y ne treuran llecor. Se ven al preu d'una pesseta a ca 'l llibreter Joan Gil.—Barcelona. (N. R.)

tinaria 'l poble, puix tothom lo tenia per profeta, se entengué ab lo Sanhedrí de Jerusalem, qui tenia a Joan per endimoniat, pera que 'l posás baix sa custodia.

Un cop en son poder, Herodes lo feu engrillonar y portar a son gran castell roquer de Maqueront, un castell de muralles torrejades y emmarletades, altes de mes de vinticinch canes, que se axecava negre y ferreny, en mitg de les solitaries y espadades montanyes de Moab, que enfonzan llurs peus en les aygues verdes y morades del Mar Mort, y servia de baluart a Herodes en sa guerra ab los Alarbs.

* * *

Lo día del seu natalici, lo rey Herodes, qui encara tenia pres al Baptista, disposá un bell convit pera sa cort y 'ls prohoms de Galilea, en la sala gran de son castell de Maqueront, que semblava una brasa d' or, ab la llum dels canelobres, que flamejava en los capitells de bronzo y en los dau-rats de les columnes, en les fines copes de terra pintada y en la vaxella d' aram de les taules plenes de fruites y piles de rahims.

Los convidats, coronats de flors, menjaven ajeguts en llits de taula tapiçats de riques teles; y 'l Rey, cenyit ab sa diadema de pedres precioses, jeya en un de marfil ab pabelló de tapiç babilònich.

La Reyna ab sa filla y ses dames, menjavan en una sala alta que treya una tribuna al menjador del Rey. A la fi del ápat baxá la fillastra de Herodes, que era una donzella ja casadora, y ballá devant de tots, les millors dances que sabia. En tots los indrets de la sala, se mogué un avalot de aplaudiments, y Herodes, entre content, ufá y encés pel vi, va esclamar:—Salomé, demánam lo que vullas, que 't jur que t' ho daré, encar que sia la meytat de mon reyalme!—

Salomé baxá 'ls ulls, y ab lo dit demunt els llavis, va pensar una estona pera veure que demanaria; mes no sabent determinar-se, corregué a preguntarho a sa mare, Herodías que se la mirava desde la gelosía de la tribuna.

La mala fembra, al sentir lo que 'l Rey havia promés a la seva filla, se estremí de goig y pensá que era la hora de conseguir lo que may havia pogut lograr del Rey, açò es, la mort del Baptista. Axí es, que quan la noya va dirli:—¿Qué demanaré, mare?—ella va responderli, guspirejantli 'ls ulls:—Que al acte 't donga 'l cap del Baptista, y me 'l portas en una açafata.—

La nina al ohir a sa mare se esverá; però al veure que aquesta li signava que sortís, baxá altra volta al menjador, y digué al Rey:—Donchs, vull que encontinent me faças dur en una açafata 'l cap del Baptista.—

Herodes al sentir exes paraules se esborroná y baxá 'l cap y aclucá 'ls ulls, concirós de lo que havia ofert; mes no volguent disgustar a Salomé ni a Herodías, ni tornar enrera 'l jurament fet devant els convidats, maná a son botxí que li portás la testa del Baptista, com Salomé demanava.

Lo botxí aná a la presó, degollá a Joan, y, posant lo cap tallat en una açafata, lo presentá al Rey, qui sens gosar mirarlo, feulo donar a Salomé, que 'l portá tot seguit a sa mare.

Herodías la esperava ja neguitosa; posá la testa, sagnant encara, sobre una taula; abraçá a sa filla y la petonejá ab deliri; després, trayentse una agulla d' or del pentinat, picá ab ella la llengua del Baptista, rihent y plorant de goig y rabia; y

per fi, va tirar lo cap per una finestra, rostos avall del castell, pera que corbs y voltors ne fessen festa.

Los convidats escampareu arréu la nova, que feu esgarrifar a tothom. Los dexebles del Baptista, plorant llágrimes del cor, vingueren a recullir lo cadavre y a darli sepultura. Després anaren a fer saber a Jesús la trista feta.

Desde aquell día Herodes no va tindre ja goig complert. Creyent que les ánimes dels morts tornavan a encarnarse, li semblava sempre, que se li havia de presentar lo Baptista altra volta. Axí es, que quan arribá a son castell la anomenada de Jesús y de sos miracles, y la veu de la gent que 'l tenia per Elías o algún dels antichs Profetes que se havia aparegut, començá a creure fora Joan, que devia haver tornat a encarnarse, y axí ho deya a tothom, y volia veurel pera sortir de son atormentador dupte.

Mes Jesús, que anava predicant pels pobles, no volguent donarli aqueix gust, se 'n torná a Cafarnaum a esperar a sos Dexebles.

MOSSEN GAYETÀ SOLER.

FONDA NACIONAL

Juguete cómico, estrenado en el *Círculo de Obreros Católicos de Palma*, en Diciembre de 1900.

(Fragmentos)

ESCENA VI.

D. Mateo, D. Conservamomios, el Mayordomo y tres periodistas (*entrando*.)

PER. 1.º—¿D. Conservamomios?

PER. 2.º—¿Sr. D. Mateo?

PER. 3.º—¿Que hay Mayordomo, de crisis, hoy?

CONSER.—Graves asuntos-me preocupan....

MAT.—Grandes proyectos-formando estoy...

MAY.—Tengo en la *Fonda*-nuevos criados;

bien enseñados-no sé si están;

pero aseguro-que en cuatro días

nuestras costumbres-aprenderán.

PER. 1.º—Si V. permite.... (*á Conser.*)

CONSER.—Lo siento mucho. (*al per.*)

(*Ap. á Mat.*) (Al gabinete)—Tengo que hacer....

(*al per. y váse.*)

MAT.—(*ap.*) Al gabinete.—¡Santa palabra! (*váse.*)

MAY.—Adios amigo. (*váse.*)

PER. 3.º—Hasta más ver.

ESCENA VII.

Periódistas 1.º 2.º y 3.º

PER. 1.º—El uno medita.

PER. 2.º—Mateo proyecta.

PER. 3.º—Pues el Mayordomo-enseñando está...

PER. 1.º—No sé que medita.

PER. 2.º—No sé que proyecta.

PER. 3.º—No sé lo que enseña.-pues, se inventará.

PER. 1.º—(*Escribiendo*) Es objeto de graves-medi-

taciones

conservar muchos años-ciertos sillones.

PER. 2.º—(*id.*) En cambio los prohombres

que están cesantes

esperan ocuparlos-antes con antes.

- PER. 3.º— (*id.*) Cuesta á cierto sujeto-sumos cuidados educar á unos chicos-que andan *errados*. (*Hablando.*) Se me ofrece una duda-caros colegas: ¿Va el verbo *errar* con *H-ó* va sin ella?
- PER. 2.º—Según yo creo. pienso que de ambos modos-está bien puesto.
- PER. 1.º—Ya están estas cuartillas.
 PER. 2.º—Ya tengo bién mis notas.
 PER. 3.º—Ya están mis garabatos.
 PER. 1.º—Vayan ahora-tales escritos....
 PER. 2.º—A aumentar nuestra fama De chicos listos.
- PER. 1.º—(*Cantando y ap. á los otros dos.*) Estos son muy atildados.
 PER. 2.º—Estos son muy populares. *id.*
 PER. 3.º—Estos son los sinapismos. *id.*
 TODOS. (*á coro.*)—Pero todos liberales.
 PER. 1.º—Y aunque yo luzco levita.
 PER. 2.º—Y aunque yo vista chaqueta.
 PER. 3.º—Y aunque yo me pongo blusa.
 TODOS. (*á coro.*)—Los tres somos muy iguales.
 PER. 1.º—Mi guante fino.
 PER. 2.º—Mi americana.
 PER. 3.º—Mi blusa rota.
 TODOS. (*á coro.*)—Igual valor.
 PER. 1.º—Salvo la forma.
 PER. 2.º—Salvo la tela.
 PER. 3.º—Salvo las manchas.
 TODOS. (*á coro.*)—Salvo el color.
 PER. 1.º—A la prensa de este siglo en verdad representamos.
 PER. 3.º—Es decir, y distingamos, á la prensa liberal.
 PER. 1.º—Y aunque somos, para algunos, hombres de muy poco seso, es palanca del progreso y una gran fuerza social.
 TODOS. (*á coro.*)—Sí: somos fuerza,-somos palanca, sin otro apoyo-que el que nos dán los que nos oyen-entontecidos, y los lacayos- del que dirán.
 PER. 1.º—Yo me voy á los salones.
 PER. 2.º—Yo me voy á las tertulias.
 PER. 3.º—Yo me cuelo en las tabernas.
 TODOS. (*á coro.*)—Y así nos divertimos.
 PER. 1.º—Y aunque yo riño con este.
 PER. 2.º—Y este riñe conmigo.
 PER. 3.º—Y yo disputo con ellos.
 TODOS. (*á coro.*)—Somos los tres muy amigos. Después venimos-y aquí comemos y aquí gozamos-con mucha paz ¡ay! ¡que babiecas!-los que nos pagan tomando en sério-nuestro disfraz.

C.

SANTS Y FESTES

DE LA PRESENT SETMANA

- Dia 26.—Dilluns.—S. Ceferino, papa y mr.
 Dia 27.—Dimars.—S. Jusep de Calasanz, fundr.
 Dia 28.—Dimecres.—S. Agustí, bisbe, dr. y fundr.
 Dia 29.—Dijous.—La Degollació de S. Joan Bautista.
 Dia 30.—Divenres.—S. Arseni, monjo y mr.
 Dia 31.—Dissapte.—S. Ramón Nonnat, confr.

SETEMBRE

- Dia 1.—*Diümenge.* ✕—XIV. Ntra. Sra. de la Consolació.

CRONICÓ

Dia 5.—No bastaven ses bailarines y es *maestros* que teniem, y n' han haguts de venir de Barcelona aposta per sa festa de sa plassa de sa Cuartera. No sabem quins s' en degueren du sa ventatge, porque segons diuen, de ses nostres, no hi ha més que desitjar... de *bé* qu' heu fan.

Dia 6.—Pareix que per s' Alcaldía van a es-queixa magrané. El Sr. Lladó ab llicencia; D. Pep Garau ha dimit d' Alcalde accidental y de *concejal*; y per últim s' ha encarregat de s' Alcaldía el Sr. Abrines. Ses cadires dels Tinents d' alcalde no arriban a coneixer son senyó. En la *variedad* se diu que consisteix es gust.

Dia 7.—Hey ha res de nou? Voltros direu, que jo sapia.... (Axí ensatan sa conversa quant no tenen res que dir, y axí heu fas jo, quant no tench res per *cronicar.*)

Dia 8.—Reunió a s' Alcaldia per estudiar axó de ses aygos. Ell en tenir s' aygo ja no tendrem set, porque no mes de parlarné per espay de tants d' anys...

—Manifestació *carrilera*. S' Alcalde hi posa retgit, senyalant diferents llochs de parada.

—El Govern ha nombrat Governador de Barcelona al nostro paísá D. Miquel Sociás, qui heu era de Jaen; y de Zaragoza a D. Bernat Amer qui heu era de Canaries.

Dia 9.—S' Alcalde accidental fa de modo y manera de que s' acabin ses obres d' aquelles si-ques de per debes Cort y carré de Colon, que mos pensavem eran interminables.

Dia 10.—Comensa folga de fusters. Es Governador y Alcalde tracten de posarhi remey, pero no s' avenen.

Dia 11.—Ara que per dins Ciutat ja reposan des pantaix que los ha fet pegá tanta festassa de *carré* com han tengut enguany, ara los toca a ses afores. Avuy per Génova y es Moliná. A Sta. Catalina també han comensat ses festes de Sant Matgí obrint avuy vespre s' exposició de Industries y Labors instalada a sa Societat *Mar y Tierra*. A sa bendició (qu' ha feta el Sr. Vicari General) hi han assistit autoridats y persones invitades.

REBUT Y AGRAHIT

Al pueblo.—«Hechos que desconoce y verdades que le conviene tener presentes, sobre la caridad y la asistencia laica.»

Alguns ecsemplars d' aquest opuscul de propaganda publicat per *La Asamblea Obrera* celebrada a Barcelona dia 14 d' Abril, ab asistencia de 5.000 trabayadors.

Conté una llarguíssima relació *compendiada* dels establiments de beneficencia pública y particular de caracter relligiós catòlich, que existeixen en aquella gran ciutat aliviant, assistint, ensenyant, mantenguent y curant malalts, a mils de milenars de desgraciats. Va seguida de reflexions pera qu' els pobres conegan qui son els seus ver-taders amigs y protectors.

Recomanam dit opuscul als nostres lectors.

B. L. M.—Del Rvnd. P. Fr. Vicente Menendez, nou Director del Collegi del Dulcíssim Nom de Jesús, a Palma, fentnos a saber que ha pres posesori del seu càrreg, y oferintse.

Lo mateix li corresponem, en quant puguem servirlo.

OBRADOR D' ARGENTERIA

Dirigit per D. Jusep Fortesa = Rey
Mestre Orífice de la Catedral
Carrer de Colón, núm. 23—PALMA

GRAN TALLER DE ESCULTURA RELIGIOSA**DE JOSÉ QUIXAL**

56—Villarroel—56 —*— BARCELONA

Especialidad en imágenes de madera para el culto católico. En dicho acreditado taller se trabaja indistintamente el bronce, mármol, piedra y madera, construyéndose la estatuaria monumental, todo de un gusto verdaderamente artístico y en condiciones sumamente económicas.—Se remiten gratis, nota de precios, presupuestos y dibujos.

Ventas al por mayor y menor.—Solicita representantes

LA ROQUETA

DE

D. PERE A. CETRE

Fábrica de tota classe de cerámiques artístiques y de retjoles vernisades y altres objectes ornamentaris y de profit per la construcció d' edificis.—Despatx, carrer de San Miquel.

Casa Grandia Hospedaje para Rdos. Sacerdotes y demás personas católicas, desde 3 pesetas diarias en adelante.

PUNTO EL MÁS CÉNTRICO

Baños Nuevos, 12--2.º--2.º—BARCELONA

Almacenes SAN JOSÉ

BRONDO esquina al BORNE

EN las secciones de SEDERÍA, ESTAMPADOS, ALPACAS se acaban de recibir grandes existencias de gran novedad, para verano.

SEDAS MODERNISTAS á 25'00 pesetas corte

CRESPÓN á 12'50 " " " "

BATISTAS fabricación especial por la Casa á 2'00 " " " "

NUEVOS MODELOS EN CONFECCIONES, Camisería, Refajos y toda clase de prendas interiores, tanto de Caballero, como para Señora.

NOTA=Venta por mediación de cupones
en todos los artículos existentes en los **ALMACENES**

FÁBRICA ANTIGA DE GAS

Sa que mos dugué sa millora d' aquesta llum tan cómoda y neta.

Sa que l' any 1857 triunfá dels seus competidors á sa subasta, porque va fé una rebaixa en el preu de s' alumbrat publich, que aventatjava emb' un 23 per cent s' oferta que els altres feyan.

Y sempre ha cumplit tots els seus compromisos.

Sa que en 40 anys may meresqué de s' Ajuntament sa mes petita amonestació.

Y conta ab sos mes principals centres de consum.

Y de cada día reb mostres de simpatía des publich.

Sa que ven es gas mes barato y ofereix mes ventatjes als seus parroquians.

OFICINAS: Porella, 16.

GRAN ALMACEN DE PAÑERIA SASTRERIA Y NOVEDADES**DE BARTOLOME GUMBAU é HIJOS S. en Cta.**

Jaime II números 87, 89, 91, 93 y Escursach 16 y 18—FRENTE AL BANCO DE ESPAÑA

Completos y variados surtidos en todos los artículos tanto del país como del extranjero.

Sastreria para Militares y señores Sacerdotes

Secciones especiales.—Gran colección en damascos, tapicerías, cingulos, albas y galones.—Espléndido surtido en artículos negros de luto para Señora.